

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Veliki admiral Anton Haus umrl.

Veliki admiral Haus je umrl 8. febr. za pljučnico; bolan je bil več dni. Avstro-ogrsko mornarica je izgubila z njim svojega največjega poveljnika, ki je prvi dosegel čast in dostojanstvo velikega admirala. Anton Haus je bil ponos naše vojne mornarice. Z razmeroma majhnimi silami je znal strahovati mogočno vojna brodovja Anglije, Francije in Italije. Veliki admiral Haus je znal tako mojstersko razpolagati s svojimi bojnimi sredstvi, da se mora smatrati njegovo delo naravnost kot čudežno. Haus je bil pa tudi dika in čast celi Avstriji, dika in ponos slovenskega naroda.

Rodil se je Anton Haus leta 1851. na Tolminskem. V prvi svoji mladosti je prišel v Novo mesto, kjer je bil njegov oče uslužben pri dolgoletnem c. kr. poštarju pl. Fichtenau. Šolal se je v veliki revščini pri oo. frančiškanih do 6. gimnazijskega razreda v Novem mestu, kjer je bil vsekozi prvi odličnjak iz vseh predmetov, posebno pa iz matematike. Leta 1869. vstopil je v 6. gimnazijski razred v Ljubljani in ga enako z odliko dovršil, a sredi 7. šole je napravil zasebno iz 7. in 8. gimnazijskega razreda in tudi maturo z odliko. Sredi leta 1869. je vstopil kot provizorični pomorski kadet v Trstu. Po 16 letni službi je postal kot ladijski poročnik učitelj na mornariški akademiji na Reki. Bil je kot korvetni in linijski kapitan kot poveljnik več časa na prekmorski vožnji za časa kitajskih homatij v vzhodni Aziji, kjer se je povsod odlikoval, posebno pa še kot poveljnik eskadre pri manevrih l. 1910., ko je v navzočnosti prestolonaslednika Frana Ferdinanda se izkazal kot velenadarjen voditelj brodovja. Pripoveduje se o njem, da se je v noči, ko se ga je lovilo na morju, neopažen povrnil s svojim oddelkom v puljsko pristanišče.

Rajni veliki admiral je bil ljubljeneec svojih pomorščakov, strog in natančen v

službi, mil in ljubeznjiv ter pravičen do vsakega, da ga je vse ljubilo in spoštovalo kot svojega očeta ter zanj vse gorelo, da se je dejalo o njem: Pod njim je prijetno služiti.

Veliki admiral je bil srečno oženjen iz znane rodbine Trenčeve v Št. Jerneju na Dolenjskem doma. Njegov svak še zdaj biva v pokoju in štirje sošolci njegovi v Ljubljani, ki ne morejo prehovati njegove ljudomilosti in ponižnosti do vsakega.

Pogreba velikega admirala v Pulju se je udeležil tudi cesar Karol v spremstvu najvišjih dostojanstvenikov. Ko so položili krsto v grob je pristopil tudi cesar in vrgel z lopatico v grob zemljo, kar je vse navzoče ginljivo iznenadilo. V tem trenutku so zadonele tri častne salve iz pušk; v pristanišču so pa grmeli ladijski topovi. Cesar Karol je položil na krsto velikega admirala krasen lovorjev venec.

Naj sveti večna luč vrlenu in velikemu junaku! Slava njegovemu spominu!

Doživljaj iz otroških let pokojnega velikega admirala Antona Hausa. O pokojnem velikem admiralu Antonu Hausu, ki je preživel otroška leta v Novem mestu, kjer je hodil v ljudsko šolo in v gimnazijo, pripoveduje njegov sošolec iz ljudske šole g. N. sledeči dogodek: Mati-vdova pokojnega velikega admirala Antona Hausa je stanovala v Novem mestu, v sedanji hiši g. Gustava Murna. Sin Anton je že kot ljudskošolski učenec prav rad risal ladje in se je velikokrat igral na mestnem mlinu ob Krki. Poleg tega mlina se nahaja večstoletno strelišče, kjer so se tedanji meščani in oficirji ob nedeljah in drugih dneh zabavali s streljanjem v tarčo. Voda in to streljanje sta mladega Antona posebno mikala. Nekega dne, ko so gospodje streljali v tarčo, pride Anton k mestnemu mlinu in hoče po ozki brvi iti na ono stran Krke. Brv je bila nad mlinom. Po nesreči zdrkne deček na brvi, pade v vodo, ki ga žene na jez in pod mlinskimi kolesi, po žlebu, naprej. Navzoči to vidijo in preplašeni zavpijejo na pomoč. To slišijo oficirji. Mlad stotnik hitro sleče površno sukno in skoči za dečkom, ter ga reši. In kdo je bil ta častnik? — Princ Württembergški,

ki je bil prav tedaj dodeljen v službovanje tukajšnjemu lovskemu bataljonu. Kako veliko uslugo je s tem plemenitim činom storil dečku Antonu Hausu, ki se je povspel na najvišje mesto naše mornarice in koliko je s tem koristil naši državi, si vsak lahko sam misli!

Sožalje je brzojavil deželni odbor kranjski vojnemu ministrstvu, mornarska sekcija, povodom smrti velikega admirala Hausa. — Podadmiral pl. Kailer se je brzojavnim potom najiskrenejše zahvalil deželnemu glavarju g. Šusteršiču za izraženo sožalje.

Še nekaj o cepljenju trt na suho.

Dodatno k tozadevni notici v 45. šte. letošnjih „Dol. Novic“ poročam sledeče:

Da je cepljenje trt na stalnem mestu o pravem času izvršeno, uspešno, o tem priča dopis posestnika g. J. Ostermana v Deskovi vasi pri Starem trgu v Poljanski dolini. On je cepil lani (1916) v svojem vinogradu več trt na suho, in sicer 1 meter do 1 meter 20 centimetrov visoko. Pustil na vsaki trti le po eno mladiko, ki jo je, razen najzgornejših dveh oces, oslepil. Vezal je z zamaški in z žico.

Cepil je za poskušnjo prvič nekaj trt pred najhujšim pritiskom soka, takoj po prvem solzenju, to je v pričetku aprila, drugič nekaj trt v najhujšem soku, proti koncu aprila, in tretjič nekaj trt po končanem najhujšem pritisku soka, to je sredi meseca majnika.

Uspeh je bil tak, da je prvo, najzgodnejše cepljenje, dalo 70%, drugo 10% in tretje 30% sprejetih trt. Iz tega sledi, da je suho cepljenje trt med najhujšim pritiskom soka, to je takrat, ko prične trta poganjati, najmanj uspešno, najbolj uspešno pa, še predno prične trta poganjati. G. Osterman je mnenja, da je najbolje cepiti, še predno prične trta solzeti. To potrjujejo tudi izkušnje Vipavcev, opisane lani v tem listu.

Vipavci cepijo že meseca marca, samo s tem razločkom, da cepijo trte nizko v star les v sklad (razkol) in cepiče

popolnoma zasujejo s prstjo. Zadnje je gotovo že iz tega vzroka zelo priporočljivo, ker je cepič bolj varen proti zunanjim slabim uplivom zraka, bodisi proti mrazu ali proti suhim vetrovom, ki pri nas v tem času prevladujejo.

Prepričan sem, da bi bil g. Osterman dosegel še boljši uspeh, ako bi bil cepljene trte takoj po cepljenju k tlom pripognil in prisul, tako da bi bili cepiči z zemljo pokriti. B. Skalický.

Saloidin.

Podpisani je v tem listu že poročal, da se je lani dosegel pri nas izvrsten uspeh z natrijevim thiosulfatom proti grozdni plesnobi. Pol kilograma te soli se raztopi pri vsakem škropljenju v 100 litrih galične škropilne tekočine, kateri je poprej pridejati zadostno množino apna, in se s to zmesjo ob enem proti peronospori in proti plesnobi in odpade drago in sitno žveplanje trt. Seveda se mora vselej tudi grozdje jako dobro poškopiti.

Natrijev thiosulfat nam bo torej nadomestil žveplo, ki ga med vojno sploh ni dobiti. Na poziv kmetijskega ministerstva je podpisani o porabi tega sredstva poročal v dunajskem listu „allg. Weinzeitung“. Na podlagi tega poročila je kmetijsko ministerstvo pokupilo ves natrijev thiosulfat v Avstriji, da prepreči navijanje cen tega važnega nadomestila za žveplo. To je bilo potrebno zlasti že radi tega, ker se je sredstvo pri nas iz Ogrskega ponujalo po jako visoki cení in bi se ga brezdomno bila tega polastila nezdrava špekulacija. C. kr. kmetijska družba Kranjska se je na priporočilo podpisanega z njim že poprej zadostno preskrbela, v drugih kronovinah se bo pa oddajalo potom kmetijskih korporacij, enako kot državna galica.

Da se prepreči ponarejanje tega sredstva, se mu je preskrbelo novo, zakonito zavarovano ime „Saloidin“, pod katerim imenom se bode čist natrijev thiosulfat oddajal. B. Skalický.

LISTEK.

Konjsko ime.

A. Čehov.

Generalmajor Buldjev je trpel na zobnih bolečinah. Nobeno zdravilo mu ni olajšalo bolesti, niti opij, terpentini, petrolej in druge tekočine, katere je vlival na bolni zob. Dal je poklicati slednjič zdravnika, ki je pregledal njegov zob, in mu zapisal „kinin“. Pa tudi to zdravilo mu ni pomagalo. Drugi so mu svetovali, naj si da zob zdreti. Ali general se je bal take operacije in zato je raje povprašal ženo, posle in druge, kaj storiti. Navsezadnje je poklical k sebi Ivana, kateremu je potožil strašne bolečine.

Ivan mu je pravil: „Tu, v našem okraju, je bival pred kakimi desetimi leti nek uradnik, Jakov Vasiljič, ki vam je znal, kot nobeden, zobe zdraviti. Navadno se je obrnil od bolnika proč, proti oknu, nekaj zašepetal in — bolnik je bil ozdravljen. Imel je gotovo poseben dar, da je lahko ...“

„Kje pa je sedaj dotični zdravnik, ali kdo je že bil?“ ga prekinde general.

„Sedaj menda stanuje drugod, pri svoji tašči. Kogar boli zob, vsak gre k njemu in on pomaga vsem. Če pa ne more k njemu, se mu piše na pismo in se ga odpošlje: „Jaz, Aleksej, božji hlapec, imam zobne bolečine; prosim, da se me ozdravi.“ In potem se dōda še denar za ozdravljenje in vse je gotovo.

„Neumnost“, je vskliknil general.

„No, pa poskusite enkrat. Akoravno je velik pijanec in je s svojo ženo ločen, vseeno se lahko reče: on je pravi čudodelec.“

„No, pa pošlji ponj!“ je nagovarjala generalova žena svojega moža, „akoravno dvomiš o tej stvari, vsceno poizkusi, stane te tako nič!“

„Naj bo!“ se je udal general Buldjev, „zob me boli tako, da bi poklical, če bi bilo treba, samega peklenščaka. Tudi ene noči ne morem več prestati! Hitro ponj! Kako se piše?“

General je vzel v roke pero, da bi napisal pismo.

Ivan je pravil: „No, saj tega zdravnika pozna v Saratovu vsakdo. Torej pišite na

pismo: Blagorodni gospod Jakov Vasiljič ...

„Vasiljič ...“

„No!“ je nestrpno zaklical general.

Ivan je v zadregi nadaljeval: „Vasiljič ... vruga, kako se že piše. Saj sem ravnokar še vedel. Ah ... no ...“

Ivan je obrnil pogled proti steni in mrmral z ustnicami. General in njegova žena sta čakala nestrpno: „No, bo že kmalu? Hitro se spomni na tisto ime!“

„Tako, tako“, je hitel Ivan. „Vasiljič ... Na, pa sem pozabil. Kako, da sem mogel pozabiti, saj je bilo čisto enostavno družinsko ime. Tako nekako kot ime kakega konja. Čakajte, pisal se je menda: Kobila, ne, ne ... Žrebec, ... tudi ne ... vruga, kakšno ime je bilo pravzaprav, da sem čisto pozabil.“

„Žrebar?“ je hitel general.

„Ni bilo Žrebar“. Saj se bom kmalu spomnil. Kobilar ... Konj ... Kopitar ... Rjavec ...“

„Mogoče se je pisal: Črnc?“ ga je prekinila generalova gospa.

„Ne, ne. Menda je njegovo ime: Belc, ne, tudi ne. Čisto sem pozabil“, je stokal Ivan.

„Da bi te nikdar ne bil videl“, je godrnjal general; „prideš s svojimi neumnimi načrti, naposled pa ne veš za ime zdravnika, ki mi ga priporočaš. Zgubi se odtod!“

Ivan se je spravil nekoliko razžaljen iz sobe. General pa se je prijel za lice in začel hoditi po sobi gor in dol.

„U ... u ... sveta nebesa“, je stokal general. „Moj Bog, še danes bom umrl. U ... u“

Ivan pa je hodil po vrtu sem in tja, zrl v nebo in mislil na ime zdravnika.

„Konjič“, „Rjavček“, „Črnuh“ ... Ne, ne ...“

Kmalu nato je bil Ivan zopet odpoklican v generalovo sobo.

„No, ali si se spomnil?“ ga je vprašal hlastno general.

„Ne ... eksclenca!“

„Mogoče“, je nadaljeval general, „se piše zdravnik ‚Konjevaški‘ ali podobno?“

In zdaj so morali vsi ljudje ugibati v hiši imena. Povedali so Ivanu vse, kar bi bilo v zvezi s konjem in s tem usodnim imenom. Starost, spol in vrsta konja. Nadalje griva, rep, kopito, oprava ... Po vseh

V trajen spomin dijakov - junakov novom. gimnazije.

Spominska dijaška ustanova novo-meške gimnazije, ki jo nameravajo ustanoviti prijatelji srednješolske mladine iz prostovoljnih prispevkov, hoče pred vsem proslaviti junaštvo junakov ter ovekovečiti njihovo neomajano zvestobo do presvitlega cesarja in ljube domovine. Postaviti hoče nalašč za to sestavljen odbor trajen spomin padlim junakom v znak priznanja ter v tolažbo njihovim sorodnikom in prijateljem in v pomoč njihovim dušam, če morebiti potrebujejo naše pomoči.

S to nameravajo ustanovo se hoče dati tudi priložnost, pred vsem revnejšim a bolj nadarjenim in pridnim dijakom, lažje študirati ter dospeti do svojega cilja. Gotovo bodo taki študenti osobito, ko bodo že delovali v svojih raznovrstnih stanovih, hvaležni vsem onim, ki so jim pripomogli do boljšega in lažjega kruha. In ravno po svetovni vojski bomo potrebovali mnogo pridnih in nadarjenih izobražencev, ki bodo našemu dobremu ljudstvu v podporo in poduk. Zato bo tudi odbor skrbel, da bode nepristransko, ne oziraje se na različne okoliščine, ki žalibog danes po večini odločujejo, podeljeval ustanove v resnici revnim, a nadarjenim in pridnim dijakom. Skrbel bo tudi, da se ne bo denar obračal v slabe namene, kakor se tudi čestokrat pri dijakih dogaja.

Zato vsi prijatelji našega ljudstva, ki mu želite pridobiti dobrih in delavnih moči, prispevajte vsak po svoji moči brez razlike stanu in mišljenja k tej prelagi in prepotrebni ustanovi! Kar ste storili za dobre in nadarjene dijake, ste storili tudi svojemu narodu samemu.

Končno bodo imeli v tej ustanovi ne samo študenti temuč vsi dijaki novo-meškega zavoda trajen spomin na svetovno vojsko, o kateri bodo brali v knjigah in se tudi učili. A že iz tega, da se je v spomin te svetovne vojske ustanovila posebna študentska, bodo lahko sklepali, kako strašna je morala biti, ki je toliko nadebudnih dijakov zahtevala. Ob enem bodo imeli na padlih dijakih prekrasen zgled, kako naj tudi sami žrtvujejo vse svoje moči in zmožnosti za ljubo domovino. Toraj kako podučilna, bodrilna in tolažilna za sedanje in potomce.

Zatoraj naj prispeva vsak mladino ljub in rodoljub za to nameravano ustanovo! Kar ste darovali v korist dobrim dijakom, ste položili ob enem tudi na oltar matere domovine. Toraj vsi, požrtvovalno na delo!

Naročajte „Dolenjske Novice“!

kotih hiše so premišljevali posli o tem, le da bi rešili generala iz te bolesi in poklicali zdravnika. Toda pravega imena se le nikdo ni domislil. Tudi iz otroške sobice so vpili otroci: „Mogoče se piše ‚Poni, ‚Ježdec‘?“

Vse je bilo skrajno razburjeno. V svoji nestrpnosti in bolesi je obljubil general tistemu, ki bi povedal pravo ime, pet rubljev, in tako so drveli vsi v njegovo sobo.

Nekateri so rekli: „Morda bo prav ‚Konjederec‘, ‚Dirkač‘. Drugi zopet: ‚Hlevnik‘, ‚Mrvar‘ ...

Toda večer se je bližal in ime ni bilo razrešeno. No, naposled so se spravili nekateri spat, ne da bi bilo oddano pismo na usodnega zdravnika.

Celo noč ni zatislil general oči. Od enega kota do drugega je stopal in stokal. Med drugo in tretjo uro ponoči je zapustil hišo in potrkal na stanovanju Ivana.

„Kdo je zunaj?“ se je oglasil Ivan v zaspanem glasu.

„Jaz, general!“ je odvrnil general Buldjev in nadaljeval: „Mogoče pa sploh

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Ob priliki obiska francoskega vrhovnega poveljnika generala Nivelles pri grofu Cadorna, sta se baje ista razgovarjala o tem, na kakšen način naj bi Francija pomagala pri nameravani italijanski ofenzivi; gre se namreč za to, da dá Francija Italiji v pomoč več francoskih divizij, težkega topništva in nekatere posebne oddelke, kakor jih je dala Brusilovu lansko leto. Glede začetka ofenzive lahko sklepamo, da jo namerava general Cadorna izvesti istočasno s francosko proti Nemčiji in sicer v času, v katerem vsled vremenskih vzrokov ne bo zamogel biti iz Tirolske v hrbtu ogrožen. Med pripravljanjem Italijanov na soški bojni črti za ofenzivo, naši junaki pa tudi ne mirujejo ter napadajo Italijane na raznih krajih in jim s temi napadi prekrizajo njih načrte. Tako so, kakor se 10. t. m. uradno poroča, naše čete vzele na Goriškem več kosov sovražnih jarkov, pri čemur so imeli Italijani težke krvave izgube, privedle 15 častnikov in 650 ujetnikov ter zaplenile deset strojnih pušk, dva metalca min in veliko drugega vojnega materiala. Teh uspehov so se odlično udeleževali oddelki pešpolkov št. 85 in 87 in črnovojniška pehota iz Nižje Avstrijske in Bukovine. — 11. t. m. pa se uradno poroča, da so se na Goriškem na več mestih bojevali za jarke, ki so jih naši priborili. Protisunkovi sovražnika so se izjalovili. Naši so ujeli zopet 370 mož. Oddelki c. kr. deželno brambnega polka št. 37 so se pri tem napadu odlikovali. Na Trst, Miže, na ladjedelnico sv. Roka in na vojno bolnišnico na Opčinah so metali italijanski letalci bombe. Povodom posrečenega podjetja severno Tolmina smo ujeli 42 Italijanov. V prelazu Stifser smo krvavo odbili sovražen napad. — Zadnje tedne divja na italijanski in ruski bojni črti, posebno v gorah, strašna burja. — Radi pomanjkanja žita in premoga so v Florenci izbruhnili veliki izgredi.

Rusko bojišče. — Na tem bojišču postaja zadnji čas nekako bolj živahno, a pri vsem tem je smatrati to le za delna podjetja, kajti za kako velikopotezno, po večjih armadah izvršeno in velike uspehe obetajočo ofenzivo ruska armada sedaj pač še ni zmožna. — Uradno se poroča 10. t. m., da je po naših izvedeno podjetje severno Stanislavova popolno uspelo. S 17 ujetniki in s tremi strojnimi puškami so se vrnili oddelki, ki so vdrlj v ruske jarke. 11. t. m. pa se uradno javlja: Odbili smo sovražne napadalce jugozahodno Očne, pri Bekasu in jugozahodno Zloczowa. Več ujetnikov je privedla naša naskakovalna četa ob spodnjem Stochodu iz ruskih postojank. — Nemško uradno poročilo 4. t. m. javlja, da so se, ker je mrz ponehaval, v mnogih odsekih zopet pričeli bojevati. Severno Naroškega jezera pri Postavah in jugovzhodno Zloczowa smo odbili ruske naskakovalne čete. Ob spodnjem teku Stochoda so naše naskakovalne čete privedle brez lastnih izgub več ujetnikov iz sovražnih jarkov. Na pozorišču generalnega polkovnika nadvojvode Jožefa in pri skupini maršala pl. Mackensena izvzemši boj na predpoljih, in tu in tam živahnjega ognja s topovi, nobenih posebnih dogodkov.

Zahodno bojišče. — Ob živahnem delovanju poizvedovalnih čet prišlo je do več spopadov v odseku Ancre. Zahodno Moze, kjer so Francozi poizkusili višino 304 zopet napasti, so bili isti krvavo poraženi. Velika premeščanja angleško-francoskih čet v svrhu nameravane

pomladanske ofenzive so se vže pričela. Za črto se vrše znatna premikanja. Očividno namerava ententa meseca marca vže napasti. — Po znamenjih soditi, pričela se bo velika pomladna ofenziva naših sovražnikov na zahodnem bojišču. Na bojiščih ob Sommi in nasproti severnemu nemškemu krilu v ozemlju Yperna so se povečeli boji. Naj li smatramo te boje vže kot nekaj uvod pomladne ofenzive, ali zasledujejo Francozi in Angleži za sedaj le s krepkim napadom znatnih delov nemške črte, preprečiti, da Nemci ne začno na kakšnem kraju vzhodnega ali kakega drugega bojišča predčasno z napadom, to je, da ne začno z boji preje, predno je ententa s svojimi pripravami gotova, se še ne da dognati. — Po uradnem poročilu 11. t. m. vršili so se na tem bojišču boji med topništvom in moštvo, a povsod so bili Francozi, kakor tudi Angleži deloma v bojih mož z možem odbiti. Samo na poti iz Puissieux v Beaucourt se je Angležem posrečilo, da so udrli v širino ene stotnje. — V Parizu so bili v delavskih okrajih nemiri. Več voz, ki so vozili premog, ni moglo naprej, ker so bila pri 14 stopinjah poča gladka. Konje so izpregli, ljudje so opleni premogovna skladišča. Policija ni ničesar opravila. Istočasno se je pričela v velikem slogu propaganda za mir. Ves Paris je preplavljen z letaki pod naslovom: „Izsilite mir!“

Balkansko bojišče. — Vojni dopisniki poročajo iz vojnega tiskovnega stana 6. t. m.: Bojevanje Sarraiovih čet na Balkanu se je nekako poživelo, ne da bi prišlo do kakega resnega podjetja. Vsled dezertacij je takozvana grška armada Venizelistov močno trpela. Umaknili so jo iz fronte v Solun. Poizkusi Esada, pridobiti s francosko pomočjo v okolici Korice prave Albance za svojo roparsko tolpo, so se izjalovili. Črto Sarraiove armade otpavajo številne patrulje Nemcev, Bolgarov, Avstrijcev, Ogrov in albanskih prostovoljcev. Ponesrečil se je tudi južno Ohrskega jezera francoski sunek proti avstrijskim postojankam. Vsled poplav počivajo boji pri Valoni. Kljub italijanskim grožnjam se od začetka poostrene pomorske vojske ne vrše nikaka premikanja na Jadranskem morju. — Po nemškem uradnem poročilu sta se popolnoma izjalovila severno-zahodno Bitolja podvzeti francoski sunek in napad Angležev podvzet zahodno Dojranskega jezera po močnem obstreljevanju. — Iz Aten se poroča, da so odpravili blokado Grške. V grških pristaniščih izkrcavajo žito.

Razna bojišča. — Turški glavni stan 9. t. m. poroča s kavkaške bojne črte: Na levem krilu zavrnilo smo močno sovražno poizvedovalno četo. Neka naša napadalna četa je udrila v prvo sovražno črto, zadala sovražniku velike izgube in zaplenila množino opremljenih predmetov in vojnega materiala. — Kakor se 11. t. m. uradno poroča, so se uneli ob reki Tigris novi boji. 9. t. m. opoldne je sovražnik zopet napadel turške postojanke južno od reke Tigris. Napredoval je le na levem krilu, toda uspeh njegov je le malenkosten, ker so bile njegove izgube trikrat do štirikrat večje kot turške. Na drugih bojiščih nič važnega.

Na morju. — Posledice poostrene pomorske vojske se že kažejo na vseh koncih in krajih. V prvem tednu februarja potopili so podmorski čolni vsaj 200.000 ton ladjnega prostora. 8. febr. je bilo potopljenih 35 ladij. — Brazilci so ustavili plovbo v Evropo. — Vsa ameriška trgovska pristanišča so proglašena za vojna pristanišča. — Nemških ladij Združene države niso zaplenile, kakor se je v

zadnjem listu poročalo. — Lastniki ameriških ladij nočejo odpošiljati ladij, če ne bo vlada jamčila za nje. — V angleška pristanišča se je v sedanjih dneh zapore pripeljalo 158 ladij manj, kakor v istih dneh minulega meseca. — Nemška zapora zavira ves francoski uvoz, kar niso pričakovali. Skoraj vse nevtralne in približno ena tretjina prijateljskih ladij je v prvih dneh zapore izostalo. — Tudi Amerika čuti zaporo na morju. Vsi tovorni kolodvori so prenapolnjeni in več železnic ne sprejema več tovorov. — „Osservatore Romano“ se temeljito peča z možnostjo, da nevtralcji s splošnim prekinjenjem plovbe dovedejo h koncu svetovno vojsko. — Dosedaj so skoro vse nevtralne države protestirale pri zveznih državah proti zapori, a Wilsonovemu vabilu k nastopu proti istim se ni še nobena pridružila. — Siba, s katero je poizkušala Anglija po zveznih državah udariti, postane končno čisto lahko njena kazen.

Vljudna prošnja.

V prihodnji številki bomo priložili položnice za naročnino za leto 1917. Z 52. številko konča naš list 32. letnik in „Dolenjske Novice“ bodo nastopile 33. letnik svojega častnega, a težavnega obstoja. Nekaterim naročnikom smo poslali že poprej položnice, da bi poravnali **zastalo** naročnino, pa se še večinoma niso odzvali naši prošnji. Danes prosimo vse, uporabite položnice takoj za naročnino **naprej**, za leto 1917. Kdor še ima zastanek, naj še pošlje tudi onega zraven nove naročnine. Kdor je pa nov naročnik, naj omeni to na vrh položnice z besedo **nov**. Če je pa plačal kdo naročnino že tudi za celo leto 1917, naj odda položnico sosedu ali prijatelju, da se tudi on naroči na list. Vkljub visokim cenam papirja in vseh tiskarskih potrebščin ostane celoletna naročnina le **tri krone**.

Lepo prosimo, razvijajte takoj najživahnjše agitacijo za nove naročnike. Potrudite se za edini dolenjski list, da doseže vsaj eno četrtinko naročnikov, kolikor jih imajo drugi naši listi. Čast in dolžnost zahtevata to agitacijo od vsacega naročnika in posebno še od Dolenjcev in dolenjskih rojakov. Nobena slovenska hiša, posebno pa na Dolenjskem, bi ne smela biti brez „Dolenjskih Novic“. Tudi „Dol. Novice“ zaslužijo spoštovanje in podpiranje vsega slovenskega naroda in to ne samo zaradi svoje vsebine, ampak tudi zaradi ogromne vsakoletne izgube, katero list trpi vsled premalo naročnikov in premalo inseratov. Izdajatelj lista J. Krajec nasl. žrtvujejo leto za letom po 3000 do 5000 kron izgube, samo da ohranijo dober list našemu ljudstvu. To so ogromne žrtve v teh dragih časih!

Nujno tedaj prosimo cenjene naročnike in bralce in posebno Dolenjce in dolenjske rojake, začnite vsepovsod in takoj agitirati, priporočati in razširjati „Dolenjske Novice“, da bodo že s prvo številko novega letnika, koncem marca, dosegle vsaj 6000 naročnikov. Če kdo opusti tudi kakšen drug list, ki ima že okoli 20 do 30 tisoč naročnikov, to dotičnemu listu gmotno ne škoduje toliko, četudi izgubi 4000 naročnikov, kolikor več koristi našemu listu pridobljenih novih štiri tisoč naročnikov. — „Dolenjskim Novicam“ bi se ohranil obstoj in zagotovilo bi se jim nadaljno življenje brez izgube. Če so kedaj bile potrebne „Dol. Novice“, so gotovo v sedanjih časih in bodo še bolj potrebne po vojski.

Vemo, da naših ljubih moških ni doma bojujejo se za obstoj domovine — ne morejo sedaj agitirati za „Dol. Novice“. Zato se s tem večjim zaupanjem obračamo tudi do blagih sre naših dobrih žen in zavednih deklet s prošnjo, naj se one naročijo na naš list in naj ga priporočajo in podpirajo. Dobro nam je znano, če se zavzame naše drago ženstvo z združenimi močmi za kakšno stvar, gotovo ne izostane najboljši uspeh. Svojčas bodemo objavili dotične kraje, koder se bode največ delalo za obstoj in razvoj prepotrebnega lista „Dolenjske Novice“.

Uredništvo in Upravništvo.

nima oni zdravnik konjsko ime, ampak kako drugo.“

„Ne, ne“, ga je prekinil Ivan, „dobro vem, gospod, da je njegovo ime v zvezi s konjem; toda katero, pa ne vem —.“

„Slab spomin imaš. Za vruga slab spomin, nesrečnež. Zdaj, ko bi me to ime rešilo iz teh nepopisnih bolečin, zdaj si pozabil na tako dragoceno stvar.“

Zjutraj je general zopet poklical mestnega zdravnika, akoravno se je bal, kot prejšnji dan, izdreti zob.

„Pa naj mi ga izdere!“ je rekel sam pri sebi, „teh bolečin ne morem več prenašati.“

Mestni zdravnik se je pripeljal in mu izdrl bolni zob. Bolečine so se kmalu polegile in general se je umiril. Ko je zdravnik delo opravil in prejel plačilo, se je vsedel na voz, da bi se zopet odpeljal domov. Pred vrati pa je srečal hlapca Ivana. Ta je premišljeval še vedno o imenu onega uradnika-zdravnika, ki stanuje daleč odtod. Poznalo se mu je na obrazu, da je njegovo duševno delo naporno in mučno.

„Mrhar? Kljuse? Šarec?“ je mrmral sam za-se.

„Ivan!“ ga je poklical zdravnik, „bi ne mogel mogoče od vas prejeti, tako recimo, pet vreč ovsu? Doma mi ga je že zmanjkalo in kmetje v bližini imajo zelo slabega.“

Komaj je Ivan zaslišal besedo „ovsu“, je bil, kot da ga je zadela strela. Zabito je pogledal mestnega zdravnika, potem pa je lahen smehljaj prepregel njegovo obličje in ne da bi kaj rekel čakajočemu gospodu, hitel z neznanško hitrostjo v hišo generala, kot da ga je popadel stekel pes.

„Zdaj, zdaj ... gospod general ... sem se domislil, kako se piše!“ je vpil s tresočim glasom, ko je planil h generalu Buldjevju. „Slednjič mi je Bog vdahnil to vražje ime v glavo. Bog vam pomagaj zdaj! Oni uradnik-zdravnik, katerega ime se nisem mogel spomniti, se piše Ovsnjak. Da, da, Ovsnjak. Ravnokar sem slišal besedo ovsu in ime mi je prišlo na misel. Hitro pišite in potem boste ozdravljeni!“

„Osel!“ je zaklical general z zaničljivim nasmehom. „Kaj potrebujem zdaj tvoje pomoči, ko mi je že mestni zdravnik izdrl zob. Osel!“

Domače in tuje novice.

Poroka. V soboto 10. februarja se je v kapiteljski cerkvi v Novem mestu poročil g. dr. Franjo Ivanetič, odvetniški kandidat in c. in kr. poročnik v rez. pp. Cesarjevič 17, tačas na bojnem polju, z gpdč. Mimči Brunnerjevo iz ugledne novomeške družine Maks Brunnerjeve. Cerkevni obred je izvršil mil. gosp. prošt dr. Seb. Elbert. Kot pričel sta prisostvovala g. dr. Globelnik in g. Danilo Bučar. Mlademu paru iskrene čestitke in gospodu ženinu srečno vrnitev z bojnega polja!

Poročil se je v nedeljo 11. februarja v Šmihelu poštini uradnik v Novem mestu g. Miljutin Negodé, z gpdč. Mimo Rečelj v Kandiji. Novoporočencema obilo sreče in vsestranske zadovoljnosti!

Signum laudis sta prejela za hrabro in požrtvovalno obnašanje pred sovražnikom vojni kurat gosp. Leop. Turšič in nadporočnik g. Josip Andres. Čestitamo.

Odlikovan Novomešan z bronasto hrabrostno svetinjo je bil g. Ivan Picelj. Čestitamo mlademu junaku!

Odlikovan je bil minulega meseca g. Ivan Perpar, c. kr. finančni svetnik v Ajdovščini, z zaslužnim križcem Fran Josipovega reda z vojno dekoracijo. Odlikovan je rodod Dobrnčan. Čestitamo!

Pouk za drugo polletje se prične na novomeški gimnaziji vsled pomanjkanja drv v ponedeljek 19. februarja 1917. — C. kr. gimnazijsko ravnateljstvo. Rudolfovo 13. februarja 1917.

Umrla je v sredo 14. februarja ob 1. uri zjutraj občespoštovana gospa Ida Guzelj roj. Kosem, soproga c. kr. gozdnelega nadkomisarja v p. in imejteljica glavne trafike v Novem mestu, imajo dolga bolehanja, previdena s sv. zakramenti, v starosti 47 let. Pogreb bo jutri, v petek, popoldne ob pol 4. uri. Žalujočim ostalim naše prisrčno sožalje. Blagi rajniki naj sveti večna luč!

Umrla je dne 12. februarja v starosti 74 let gospa Rozalija Ahlin roj. Prokl, hišna posestnica v Novem mestu in vdova po sodnijskem slugi v Kostanjevici. Pokojnica je bila dobra žena in pridnih rok. Dokler je le mogla, je še kot vdova rada pomagala v kuhinjah. Posebno radi so jo vabili na nove maše, na poroke, na vsakovrstna gostovanja in veselice, ker je znala pripravljati in peči kaj okusne pogače, pitice, torte in druge sladčice. Bog ji daj večni mir in pokoj!

Mali grob. Kljub mnogoterim žrtvam na bojnem polju, pa tudi doma ne prizanaša smrt naši mladini. Novomeški dečki so pretekli terek spremili že drugega součenca k zadnjemu počitku. Umrl je Turkov Radko iz znane Peganove hiše. Kdo ni poznal pridnega in pobožnega Radkota iz prvega razreda? Vsi učitelji in učenci so občudovali njegovo izredno ljubeznivost in zato je bil ljubljencek vseh. Vest o njegovi smrti je vse zelo potrla, posebno njegove male součence. Cela šola z vsem učiteljstvom in okrajnim šolskim nadzornikom g. Gradom mu je izkazala zadnjo čast v dokaz ljubezni. Kljub slabemu vremenu se je udeležilo pogreba tudi precej občinstva. Ljubček Radko je odšel med krilate angeljčke, njegove stariše pa naj Bog tolaži ob bridki izgubi.

Nagla smrt je dohitela spoštovano gospodinjico Marijo Štine rojeno Znanec, mlinarico v Šmihelu. Več let je sicer bolehal za nogo, a vendar je še bila dokaj zdrava, in je ravno mesila kruh v soboto 10. februarja, kar se zgrudi mrtva na tla. Rajna je bila vseskozi blaga žena, dobra mati in usmiljenega srca do revežev — zato ji bodi tudi Bog milostljivi sodnik!

Zaradi silnega pomanjkanja krme opozarajo gostilničarji iz Novega mesta in Kandije, da naj vsak voznik, ali kdor pride z živino v Novo mesto, seboj pripelje ali prinese tudi potrebne krmo za svoje živino.

Starosta kranjskih učiteljev umrl. Dne 1. februarja je umrl v Šmartnem v Tuhinju g. Franc Zore, upokojeni učitelj, v 82. letu svoje častitljive starosti. Pokojni je služboval ves čas svojega učiteljskega v ravno takrat ustanovljeni šoli v svoji rojstni župniji skozi 51 let. Gotovo zelo redek slučaj! Kako vestno je izpolnjeval svoj vzvišeni učiteljski poklic, je priča vsa župnija, vsaj je odgojil dva zaroda. Vse ga je spoštovalo kot dobrega učitelja in ga častilo in ljubilo. Dokaz temu ogromna udeležba pri njegovem pogrebu. — Poleg odgoje šolske mladine je oskrboval pokojni zelo sprotno tudi orglanje ves čas do svoje upokojitve. Orglarskega se je učil pri takratnem župniku g. Francu Dolinarju, ki je bil znan kot cerkveni pesnik in glasbenik. V tistem času še ni bilo toliko šol in so poučevali večinoma duhovni. Tudi orglarskih šol ni bilo ter so tudi duhovni učili orglanja take mladeniče, katere so spoznali sposobne za godbo. — Kot neumorno delaven mož je izvrševal rajni gospod še tudi službo tajnika treh občin: Hrušovka, Loke in Šmartno. V znak hvaležnosti za velike njegove zasluge so ga imenovali vse tri občine svojim častnim občanom. Bil pa je tudi častni član gasilnega društva v Šmartnem.

Pri vsem svojem vsestranskem delovanju pa vsem skrbno in krščansko vzgojil svoje otroke. Bil je v krogu svoje ljubljene obitelji najbolj srečen in zadovoljen. Od šestere otrok še živijo trije. Sin, preč. g. Anton, je župnik v Mirnipeči na Dolenjskem; eden g. sin je nadučitelj v Predosljah pri Kranju, ki je pa že od časa mobilizacije v vojni; in g. hči je nadučiteljeva soproga v Gor. Tuhinju. — Izmed njegovih tovarišev še živi morda edini nadučitelj v pokorju, velespoštovani g. Janez Sa je v Št. Jerneju, ki že tudi šteje nad 81 let in je še vedno čil in zdrav, in takšnega še naj Bog ohrani dolgo časa! — Časten naj ostane vsem vrlemu šolniku Zoretu, ki je sejal vse svoje življenje plodovito seme vzgoje in omike, ki je živel za šolo, čutil za cerkev in deloval za svoje ljudstvo!

Obiskala sta v četrtek in petek, 8. in 9. februarja, po potresu poškodovane kraje na Dolenjskem, deželni odbornik gosp. dr. Vladimir Pegan in dež. poslanec in župan g. Jos. Zure. Gospoda sta si ogledala vse natančno, tolažila ljudstvo in obljubila vsakovrstnega posredovanja v dosego podpor. Ljudstvo se nahaja v največji bedi in potrebi, ker potres je napravil vsepovsod ogromno škodo, kakor smo poročali v zadnjih in današnji številki našega lista med dopisi. G. dr. Pegan je izročil takoj nekaj podpore v imenu deželnega odbora, a izdatnejša podpora še sledi. Deželni odbor je obljubil največjo podporo in bo poskušal delati na to, da bo vojaštvo dalo tren za dovoz materiala in potrebnega stavbenega lesa, da se bodo oprostili prizadeti posestniki vojne službe itd.

Svarilo pred podpiranjem pobeglih vojnih vjetnikov. V zadnjem času prijati pobegli vojni vjetniki so izpovedali, da jih je civilno prebivalstvo med begom podpiralo. Dobili so hrano in prenočišče mnogokrat zastoj. Vsled tega se je pripetilo, da so se vojni vjetniki često še-le čez mesec dnij v begu zamogli zopet prijati. Ker je z begom vojnih vjetnikov združena velika nevarnost in velika škoda za lastno armado, bode armadno poveljstvo vsako ovadbo o podpiranju pobeglih vojnih vjetnikov po civilnem prebivalstvu natančno raziskalo in odredilo proti krivcem vojaško kazensko postopanje radi hudodelstva proti vojni moči države. Vsakogar se tedaj v lastno korist najnujnejše svari pred podpiranjem pobeglih vojnih vjetnikov na katerikoli način.

Usoda stare matere. Pretečeni terek je bila poklicana k sodišču mati Antona Kos, posestnika v Gor. Ločni št. 22. Tam so ji sporočili prežalostno vest, da je njen sin umrl 13. novembra 1916 v neki bolnici na Ogrskem, kamor je bil prepeljan iz

bojišča. Šrapnel mu je grozno razmesaril ves hrbet tako, da je kmalu izdihnil svoje junaško življenje. Žena mu je umrla pred dvema letoma, s katero je bil srečno poročen sedem let, in mu je zapustila štiri otročiče. Sedaj je ostala sama s svojimi vnuki stara mati. Oh, koliko bridkosti in gorjaja prinaša svetovna vojska!

V katoliško cerkev prestopil je v Horjulju pri Vrhniki v nedeljo 4. februarja 27 letni vojak, Turek Meho Jusić, rojen v Čelciu v Bosni. Vsled izredne naklonjenosti kor. trenskega poveljnika g. majorja Karola Eder ga je č. g. P. Iy. Pristov, duhovnik družbe Jezusove, več mesecev poučeval v resnicah katoliške vere. Ko so se naposled od c. kr. 5. armadnega poveljstva, c. kr. okrajnega glavarstva in vojnega vikarijata izposlovala v to svrhu potrebne listine, se je mogla imenovana izredna slovesnost vršiti v nabito polni župni cerkvi ob navzočnosti številnega vojaštva, domačinov in tujih občanov. Vpričo dveh gospodov častnikov, č. gosp. vojnega kurata Hollanda, domačega župnika Jos. Pristova je izpreobrnjenec glasno in pogumno izpovedal sv. vero. Nato ga je slovesno krstil č. g. P. Ivan Pristov. Za botra mu je bil gosp. major Karol Eder. Vsi navzoči so globoko ginjeni sledili posameznim točkam slovesno se vršečega cerkvenega obreda, katerega si binu dovedo vsi ohranili v trajnem spominu. Na posebno željo izpreobrnjenca mu je presvitli gospod knezoškof ljubljanski podelil še zakrament sv. birmе 8. februarja. Dal Bog, da v pravi katoliški veri vztraja do konca!

Patriotična občina. Župan v Reki, g. Anton Vio, je odredil, da se ima na stroške mestne občine vsak dan speči iz 70 kg moke kruha, ki ga bodo brezplačno razdelili med revne otroke na mestnih ljudskih šolah. Obenem je župan ponudil tudi politični vladi primerno količino moke za revne otroke na državnih ljudskih šolah.

Ne potujate brez potrebe! Vlaki imajo zadnji čas vsepovsod velike zamude. Z ozirom na tozadevni uradni razglas, se bode osebni in blagovni promet na vseh železnicah moral močno omejiti. Prebivalstvo se nujno poziva, da tedaj opusti vse nepotrebne vožnje po železnici, posebno pa še izlete in vožnje za kratek čas.

Strašen potres. Polotok Kamčatka je imel 30. januarja strašen potres. Velik del polotoka je izginil v morju. Kamčatka leži v severnem delu vzhodne Azije.

Oratorij Emila Hochreiterja „Kristusovo rojstvo“ se je z velikim uspehom proizvajal na Dunaju. Dunajski listi prinašajo prav laskave pohvale. Čast skladatelju!

Sestra pisatelja Jurčiča je umrla na Muljavi pri Zatičini, gospa Marija Hočev ar roj. Jurčič. Blag ji spomin! — Začetkom vojske ji je umrl sin-gospodar; dva sinova in trije vnuki pa so odrinili na vojsko. Sedaj živi še brat pokojnega pisatelja Jurčiča, ki gospodari še sedaj v njegovi rojstni hiši.

Dopisi.

Iz Št. Ruperta. Kakor drugod, tako je tudi pri nas ob času deževja minoli mesec napravila voda mnogo škode. Po hribih so se odtrgale meje, pota, vinogradi itd. V Homu je zasulo dve hiši, v katerih so stanovale dve ženski Slapšak, v noči od 15. in 16. januarja. Nad hišo se je odtrgala plast zemlje in skala in zasula hišo in ženske. Eno so odkopali še živo, a je čez štiri dni umrla, ena je bila pa že mrtva. V Št. Rupertu so morali pa živino iz hlevov goniti, sicer bi utonila v narasli Bistrici.

Zvonove so začeli pobirati po naših podružnicah. Pri sv. Duhu na Vihru so v nedeljo 4. februarja zadnjikrat zazvonili mrliču — vojaku Antonu Gregorčiču iz Hrastnega, ki je umrl že leta 1915 na Turškem, star 28 let. Dve leti pred vojsko se je poročil in je moral takoj pri splošni mobilizaciji odriniti k svojemu oddelku.

Dne 9. septembra 1914 je bil ranjen in ujet od Rusov v Galiciji; od tam je pobegnul na Turško, ker je nameraval priti v Avstrijo. Med potom pa ga je premagala bolezen in je umrl. Doma je dobil hčerko štiri mesece pozneje, ko je zapustil mlado ženo, s katero je živel v lepi slogi in zastopnosti; tedaj ni nič vedel še o hčerki in tudi ona ne bode nikdar poznala očeta. — Pred tem so pa zvonovi peli na novega leta dan tudi mrtvaško pesem njegovemu sosedu Janezu Ramovšu, sinu uglednega posestnika in občinskega odbornika, ki je bil ranjen na praznik vseh Svetnikov 1916 v bližini Gorice ter je umrl v neki rezervni bolnici na Štajerskem dne 29. decembra 1916 ter bil pokopan na starega leta dan. Fant je bil jako priljubljen in pridnih rok. Zapuščca žalujočega očeta, tri sestrih in enega brata. — Bodi obema junakoma lahka tuja zemlja!

Dne 1. februarja so prišli na Hrastno rudarji, 14 in eden nadzornik in eden poročnik. Delavci so vsi vojaški oproščenci.

Št. Rupertčanje, naročajte se v večjem številu na „Dolenjske novice“, ki vedno prinašajo kaj zanimivega iz našega okraja.

Dol. Kamnice. V nedeljo 11. februarja je umrla Nežika Planinšek, vzgledna članica Mar. družbe. Še-le 23 let ji je bilo, a njeno življenje je štelu mnogo let, kar je vedno zvesto služilo Jezusu in Mariji. Kdor jo je poznal, jo je visoko čislal, ker je bila tako ponižna in prijazna. Za njo ne žalujejo le stariši, trije bratje — vsi v vojski — in sestra, ampak cela družba Marijina, ki jo bo težko pogrešala; darovala jej je krasen venec s trakom in napisom z zadnjim pozdravom.

Kako zelo priljubljena je bila blaga rajna daleč na okrog, so pokazale cele vrste ljudi, ki so jo hodili kropiti in so se s solznimi očmi poslavljali od nje. Prav lepo so jej pripravile in okrasile njene zveste prijateljice mrtvaško posteljico, na kateri je počivala Marijina hčerka liki nedolžni njeni patroni sv. Neži, z milim izrazom obraza, kakor sladko spavajoča. O, kako lepa si smrt nedolžnih!

Pogreb je bil 13. febr. po opravljeni sveti maši ob častnem številu pogrebcev vkljub temu, da je na novo zapadli sneg zasipal ceste in pota, da se niso mogli udeležiti pogreba tudi prijatelji občespoštovane Planinškove hiše iz Novega mesta in od oddaljenih krajev.

Čenjeni rodbini naše odkritosrčno sožalje ob nenadomestljivi izgubi! Dobra Nežika pa uživaj večni raj!

Iz Cerkelj, Dolenjsko. Tudi pri nas je naredil potres zelo veliko škodo. Zelo poškodovana je župna cerkev, katera je komaj 10 let stara, tako, da jo je oblast zaprla, škoda je več 10 tisoč kron. Obok je počil, kakor tudi zvonik. Poškodovane so tudi zelo sledeče hiše in stavbe: nova šola, župnišče, Marinčkova hiša, Johanova, Pavlovičeva, Pfligetova, Žibertova, Račičeva, trgovina Pleterski, trgovina Vahčič, Tičanova hiša, Stelšekova, Simončeva, Dušakova, Fučova itd. Veliko škode je potres napravil tudi še v sledečih vaseh: Gorenje in Dolenje Skopice, Boršt, Račjovas, Župeča vas. Ker je tudi v teh vaseh škoda veliko, se tudi tem vasem ozir. prizadetim svetuje, da se oglase za denarno podporo. Potres se še vsaki dan ponavlja, tako sta bila dne 4. t. m. zjutraj dva močna sunka. Bog nas obvaruj še zanprej te strašne šibe.

Iz Leskovca. Dne 29. januarja sta nas presenečila dva potresa: prvi ob 9. uri 30 minut, drugi ravno čez dve uri pozneje. Prvi je bil silen. Ljudje so zbežali na ceste, tudi vojaki-bolniki iz šolskih bolnic. Mnoge hiše imajo razpoke — pri eni hiši se je dimnik podrł, pri drugi strop. — Drugi sunek je bil ob polu 12. uri, bolj kratek, pa še silnejši. Pri tem je na župnišču padel dimnik na streho in mnogo škode napravil, tudi v župnišču je spodnja soba dobila razpoko. Na župni cerkvi se je zvonik tako zibal, da je bilo videti, zdaj bo na tleh. V cerkvi sami je padlo veliko ometa in

je slikarija poškodovana in so tudi tuintam razpoke. Prezbitarij ni poškodovan, tudi veliki oltar ne. Sreča, da je to bilo podnevi, ne ponoči v temi. — Kdaj bomo dobili kaj petroleja, ali da bi vsaj sveče imeli, in tako smo cele noči brez vsake svetlobe — in taka nesreča naj se zgodi v temni noči, v taki zimi.

Kakšne letine smo imeli v adleški župniji v zadnjih 30. letih.

J. Šašelj.

L. 1887. Tega leta je vinstvo prav dobro obrodilo. Obrodila je posebno žlahtnina, črnina in kraljevina. Ljudje so veliko natrgali. Nekateri še enkrat toliko, kakor leta 1886, ali pa še več. Vino je bilo prav dobro. Tudi slive (češplje) so prav dobro obrodile v kljub silni suši tega leta.

L. 1888. Letina je bila dosti dobra, kodar ni toča pobila, posebno, ker je turšica dobro obrodila.

L. 1889. Tega leta je bila slaba letina, ker je, izvzemši turšico, ki je obrodila prav dobro, vse slabo obrodilo, a najslabše pa trta in krompir. Krompir so uničili skoraj po vsem Kranjskem ogrci ali črvi, po nekodi je pa tudi močno gnil, v zlasti zaradi vednega dežja v septembru in oktobru.

L. 1890. Posebno dobro so obrodile v tem letu strni. Nasprotno pa smo imeli v tem letu prav žalostno trgatv, ker so ljudje sploh prav malo natrgali, kakor že več let ne, nekateri samo po par žbanj (škafov). Temu je bila kriva deloma trtna uš, ki je takrat že uničevala stare vinograde, deloma strupena rosa, ki je tudi močno nastopila, posebno pa tudi večkratna toča, ki je uničila posebno Malo Plešivico. Zato je bilo tudi grozdje precej drago. Plačevali so ga na žbanje po tri krone, med tem ko je bilo prejšnja leta po eno krono 80 vinarjev do dve kroni. Tudi drugi pridelki so obrodili slabo, posebno repa, a še slabše zelje, katerega niso dobili nekateri nič. Temu je bila kriva huda vročina in suša tega leta. Dobro pa je obrodil krompir, ki je bil prav lep.

L. 1891. Strni so posebno slabo obrodile, posebno še šenica, ker so pod velikim snegom pognile, deloma pa tudi, ker jih je rja strla. Drugi pridelki pa so bili dobri, oziroma prav dobri, ker je v drugi polovici leta obilo deževalo. Obrodili so prav dobro proso, turšica in fižol, deloma tudi krompir, ki je pa precej gnil. Tudi repe je bilo obilo, manj pa zelja. Vinska letina pa je bila srednja. Grozdje je bilo večinoma lepo in je dobro dozorelo, ker je bil september prav lep in gorak. Obrodila je črnina, kraljevina in javor. Na Hrvaškem, kjer so imeli boljše vinsko letino, so prodajali žbanje grozdja po pet do šest kron. Po letu 1892. so prodajali vino na debelo vedrce (28 litrov) po 18 do 20 kron, ker ga je bilo malo.

L. 1892. Letina je bila v bedensko-tribuški občini srednja, v adleški pa prav slaba, ker je dvakratna toča, posebno pa ona 31. maja, skoraj vse uničila. Strni niso dobili ljudje prav nič, od jesenskih pridelkov pa nekaj prosa in pa turšice, ki je še najbolj obrodila. Tudi krompir je bil prav slab, nekoliko zaradi toče, posebno pa, ker so ga uničevali močno črvi, da nekateri niti semena niso dobili. Sploh je v tem letu naredil črv izredno veliko škodo po vsem Kranjskem, ker je pokončaval tudi druge pridelke. Tudi trgatv tega leta je bila silno žalostna. V vsi Mali Plešivici ni nikdo trgal, ker ni bilo prav nič grozdja. Pa tudi v Veliki Plešivici je bilo le malo vsled trtne uši, ki je že večino vinogradov uničila, hude strupene rose in pa toče, ki je 1. avgusta naredila veliko škodo posebno v Veliki Plešivici. Nekateri so natrgali komaj nekoliko žbanj, drugi pa so odnesli vse grozdje le v kaki košari. Iz župniškega vinograda nismo dobili ne kaplje mošta, a za biro pa je dobil župnik samo 19 bokalov mošta in to samo iz Marindola.

L. 1893. Vinska letina je bila prav slaba. Nekateri so natrgali le po nekoliko žbanj, drugi pa prav nič. Vinogradi so bili večinoma že uničeni po trtni uši, strupeni rosi in toči l. 1892. Drugi pridelki pa so bili še precej dobri, ker je bilo leto bolj mokro. Po Pribincih, Tribučah in deloma tudi na Bednju imeli so obilo sadja, posebno sliv. Nenavadno je obrodil tudi fižol in zelje, manj pa repa. Tudi krompirja so dobili nekateri obilo, le, da je bil precej črn in je gnil. (Dalje sledi.)

Gospodarstvo.

Deželno mesto za krmila. Krmila se bodo pošljala občinam vsako pot le proti naročilom. Doslej se je pošljala krma raznim občinam redno v mesečnih delnih množinah, kakor so dopuščale zaloge. Pri tem se je pa zgodilo, da tu in tam kaka občina ni hotela prevzeti vposlanega krmila z izgovorom, da ga ni naročila. Vrh vse skrbi in dela je moralo deželno mesto za krmila trpeti v tem slučaju še stroške za prevoznjo in za ležanje blaga na kolo-dvoru. Da se vzanaprej preprečijo taki skrajno neprijazni slučaji, se bo občinam le proti izrečnim naročilom pošljalo potrebna krmila. — Pšeničnih otrobov sploh ni v zalogi in se jih ne more oddajati. Najbrž jih nič več ne dobimo. V zadnjem času se je oddalo nekaj rženih otrobov, sedaj tudi teh manjka. Na razpolago so zdaj ječmenovi otrobi in ovseni otrobi. Bati se je, da bo tudi teh zmanjkalo. Sedaj je došla mešana krma za kokoši. Kdor jo želi naročiti, naj se požuri. Na deželo se oddaja v množinah po 50 kg naprej. Oddajajo se sedaj tudi raprove (ogršične) in lanene tropine, dokler bo kaj zaloge. Glede pšeničnih otrobov pa bodi še enkrat povedano, da jih ni dobiti, in da naj se občine zadovoljujejo s tem, kar je mogoče oddati.

Gotenjska lisica.

Resnična predpustna zgodba.

Bog ve, zakaj in kako, toda tako ostre zime, kakor letos, menda še ni bilo pod božjim solncem v slavni Gotni vasi. Sneg je tako neusmiljeno škripal pod nogami, da so se celo stare ženice spogledavale in našim pridnim mlekaričam solze tekale iz oči. Zato ni čuda, da se je zahotelo nekemu gospodu lisjaku ali lisici — neučeni okevidci si še sedaj niso na jasnem, ali je bila lisica ali lisjak, — da jo je nekega lepega zimskega jutra primahal v nič hudega slutečo vas. Zakaj v bližnjih hribih je bilo še slabše s čudodelno aprovizacijo za pospeševanje toplote, prebavljanja in prepotrebne hrane. — Dolinske vrane in zajci in tem živalim podobne četveronoge so se dan za dnem pritoževale in imele v mislih, kaj vendar, da jih njih hribovski tovariši in tovarišice prav nič ne kličejo na svatbene polete in klunčkanje. „Križ božji!“ je vzklikal vsako jutro častitljivi petelin Kukurikež, ko ni bilo dan za dnem od nobene strani nobenega telegrama, kakor svoje čase: „Od zdolaj podpisana nevesta in ženin vabita najpokorneje očeta Kukurikeža na svatbo, ki se vrši tega in tega dne, ob tej in tej uri . . .“ Tata Kukurikež pa si je obližnil vseh pet prstov, stopil „pozor“ pred svojo ženko Kokodajsk in zapel z vzvišenim tenorjem: „Još še živimo . . .!“ Kokodajsk pa je privlekla od nekod zaprašen svilnat robec in si obrisala solzne oči, spominjajoča se mladostnih dni. Zakaj, ko je bila Kokodajsk še gospodična, je zlegla vsak dan debelo jajce in gospodinja jo je imela izmed vseh kokoši najrajši. „Na putka, na . . .“ In ji je vrgla pest koruze. In kako so jo še-le čislali vaški petelini! Danes je imela „randefuj“ z velespoštovanim Kikirikijem, ki ji je vsak dan ukradel najmanj enoin-dvajset poljubčkov, drugič s kozjebračcem Kukurukuj in tretjič zopet z študentom Kikirikaj, ki ji je pravil o zlatih gradovih, zidanih v oblake in zelenih tratih, stav-

ljenih v puščave. Mati Kokodunka pa se je prekrizavala, ko je slišala vse te lepe reči o svoji nadebudni Kokodajsk: „Dandanes je pa res že vse pohujšano, kar je ta mladega vesela.“

Pa naj bo dovolj o Kokodajsk in Kukurikežem, da se mi ne bo očitalo ponesrečene zgradbe mojega najnovejšega umotvora. Vendar pa se mi je pri vsej stvari zdel uvaževanja vreden značaj našega junaka in junakinje, ki sta oba ob enem in istem času skoro storila nesrečno smrt po nekem drugem junaku ali junakinji, po kateri je dobila naša črtica tudi naslov, namreč „Gotenjski lisici“.

Tisti usodepolni dan ni padlo nič snega, tembolj pa je tisto jutro, kakor že rečeno, pritiskal mraz. Gospej Lisici Zvitorepki se je najbrž zahotelo ne-le po prijetnem gorkem ležišču, temveč tudi, kar je še najbolj verjetno, tudi po mastnem plenu, — seveda v žalost vsem, ki so poznali Kukurikeža in široko srce Kokodajsk, — po tema dvema žrtvima. Šla je bolj proti koncu vasi, ker bi jo tam manj motili pri njenem nečednem poslu. Kakor bi mignil je šla na delo. Izkopala si je primeren rov za več oseb, nastlala si ga s slamo, ki je bila pod svinjakom — njena postojanka je bila namreč ravno pod njim — in se potem pripravila na lov. K nesreči ni bila kurnica nič kaj dobro priprta, ker lisica je bila, kakor bi v roko pljunil, hitro v njej. Oče Kukurikež se je ves stresel, kar po celem telesu, ko je ugledal svojo in svojih podložnic in podložnikov smrt. Kar glavo je nagnil in bilo je po njem. Mati Kokodajsk je že prej čula, da niso brzojavni drogovi skoro nič peli, kakor po navadi in so celo vaški psi utihnili, kakor bi slutili, da je smrt v vasi. Vsega tega se je mati Kokodajsk pred svojo smrtjo še prav natančno spomnila, posebno pa še pogledov, s katerimi jo je objel umirajoči Kukurikež. In tedaj ji je šinilo v glavo, zakaj ni nobenega telegrama s hribov, ker najbrže tudi tam kraljuje majka smrt.

Pri tej žalostni misli pa ji je postalo tako tesno pri srcu, da ji je počilo od prevelikega trpljenja. Toda gospej Lisici Zvitorepki še ni bilo zadosti. In še svinje v hlevu so obmolknile. In gospa Lisica Zvitorepka je hotela imeti še več žrtev. Padli so še Kukurufuj, Kikirikij in nadepolni Kukurikaj in na levi strani Kokodajskina upe razvijajoča hči Kokikonda, dalje deva Kukurikica in še cela vrsta umrljivih. Potem pa je zataknila Lisica Zvitorepka svetlo koso za pas, pograbila očeta Kukurikeža za častitljivo brado in ga mikastila v svoj rov. In za njim še celo vrsto mrtvih. Potem pa, ker je bila že trudna, se je zakopala v njega in zaspala spanje pravičnega. Tisti čas pa je prišla domača gospodinja in je pogledala v hlev, ki ga je našla seveda praznega. Ni vedela, kaj bi počela. Cel dan je tarnala za svojimi kokoši in se jezila nad tatovi. Stric Jakob pa je bil drugih misli. Šel je proti svinjaku, ga pazno premotril in zagledal v snegu sledove. Takoj si je nekaj mislil in izmisli. Šel je poklicati domače študente, kakor Mirka, Bogomila, Franceta gospodinjo Julo in še sam se je oborožil z vilami. Potem pa jih je porazdelil okoli svinjaka. Sedaj še-le jim je razjasnil zakaj se gre. Tedaj pa je dal znamenje in Bogomil je mahnil pod svinjak s tolkačem. Gospa Lisica Zvitorepka se je zbudila in se takoj napotila k izhodu. Toda tu je naletela, ker stric Jakob je mahnil in gospe Lisice Zvitorepke glava je zadobila težke poškodbe. Tedaj pa se je zganil še študent Mirko in gospa Lisica Zvitorepka — „Gotenjska lisica“, kakor jo je krstil kurji kronikar, ki je takoj jel pisati v vaške bukline — je preminula tistega dne popoldne proti večeru. Takrat so zopet oživel brzojavni drogovi in začele kruliti svinje v svinjaku. Stric Jakob pa si je našel pipico tobaka in ogledoval na tleh ležečo mrcino: „O ti salabolska zgaga!“

Ranjenec.

Preležal ves sem dolgi maj vsled bolečin pretežkih ran in sem spoznaval dan na dan, kako usiha mi mladost in žalosten spoznal sem sam, da s smrtjo me že veže most.

Preležal ves sem dolgi maj na tla se že usiplje cvetje. Kje si pomlad, kje je poletje? Kaj neki z mano bo kedaj? —

Radko.

Razvedrilo.

Dober svet. Župnik županu: „Kaj pravite gospod župan, kako čem napraviti, da bi vsem faranom ustregel?“ — Župan: „Jaz bi vam svetoval, tako napraviti, kakor vaš sprednik — on je vsem ustregel!“ — Župnik: „Ja, kako pa je to dosegel?“ — Župan: „Proč je šel!“

Slutnja. Pivček: „Saperlot! Tam je postaja in vmes še pet gostilen; gotovo bom vlak zamudil!“

Opomin. Domač učitelj grofovemu sinčku: „Žane, če ne bote bolj pridren, bote pozneje obžalovali, da ste si v mladosti toliko nevednosti nabrali!“

V šoli. Profesor: „Danes pridemo do nemško-rimskega cesarja Henrika, ki se zaradi njegove brade imenuje Henrik četrti.“

Polagoma. Gost (ki mu je zdravnik pivo prepovedal): „Prosim steklenico limonade!“ — Natak: „Veliko ali malo steklenico?“ — Gost: „Malo — sem še-le začetnik!“

Previden. A: „Ali si že slišal, da je komercijelni svetnik včeraj kar naenkrat ob pamet prišel?“ — B: „Morda ne bo tako hudo, — kolikor ga jaz poznam, je vedno previden bil — in si je gotovo nekaj pameti na stran djal!“

Izdal se je. Berač: „Dajte mi kaj jesti; že par dni nisem nič gorkega zavžil!“ — Kuharica mu da juhe. Berač: „O joj, že spet juha s kruhom, — to je danes že četrtič!“

Slovo novomeških dijakov, odhajajočih k vojakom za cesarja in domovino.

Ob slovesu od preljubega Novega mesta, pozdravljamo novomeški dijaki najprisrčneje vse znanke in znance ter jih prosimo, da nas ohranijo v trajnem spominu. Ne bomo mogli pozabiti prelepe dolenske metropole, od katere jemljemo slovo s pekočo rožo v srcu. Toda pomlad prihaja in z njo na svetlem konju v zarji se kopajoč dan. Z nado, da se vrnemo kot zmagovalci, jemljemo slovo. Bog z nami in sreča junaška! Sovražnik, ti pa se boj!

Karol Matko, Joža Bele, abiturijenta. — Tone Puc, Karol Plot, Tone Podbevšek, Tone Kovačič, sedmošolci. Dolef Avsec, šestšolček. — Rajko Ogrin, bančni volonter. — Stane Čizmek, sollicitator. — Rudolf Srimšek, uradnik.

Veliki cesar

je bogato ilustrovana in mična knjižica, ki je pred kratkim izšla. Cena 1 krona, po pošti 20 vinarjev več. Prodaja se v Novem mestu pri J. Krajec nasl. in Urb. Horvat, v Ljubljani v Katol. Bukvarni, v Kranju v „Iliriji“. — Šole pa lahko naročajo knjižico pri izdajatelju Fr. Petriču, mestnem učitelju v Ljubljani, Glince, vila „Mila“. Knjižica zasluži vsled svoje lepe in domoljubne vsebine vsestranskega priporočila.

Hiša na prodaj

v Novem mestu št. 100. Več se izve ravnotam.

Loterijske številke.

Trst, 7. februarja 76 56 71 83 58